

2591

Български вестник BOLGAR HIREKJEN JAGTOV

2013 01

Вестник на
българите в Унгария

A magyarországi
bolgárok kétnyelvű
havi lapja
www.bolgarok.hu

Новогодишно приветствие на президента на Република България
Градивен мост между двете култури
Българското училище има място в центъра на Европа
Никога не съм очаквала, че ще получа толкова много от живота

Честита Нова година!

Новогодишното приветствие на президента на Република България Росен Плевнелиев бе прието положително, въпреки че едно недоглеждане в новогодишната реч превъзбуди коментиращите по интернет форумите: докато хвалеше българската природа, се появили кадри от американски пейзаж. Поместваме речта на президента (макар и със съкращения), защото тя е отправена и към нас - българите в чужбина.

Скъпи сънародници, Изтичат последните минути на настоящата година. Заобиколени от най-близките си хора, правим равностойна на отминалото, споделяме планове и мечти.

Сигурен съм, че всички ние бихме искали Новата година да умножи доброто и да загърби лошото. А лошото не ни подмина! Наводнения, земетресение и терористичен атентат белязаха изминалата година!

Вярвам, че трудностите ни направиха по-силни и по-сплотени като народ. На това ни учеше и патриарх Максим, с когото се простихме!

Светът е в криза вече пета година, но нашите доходи и просперитетт зависят най-вече от това какво произведеме, как използваме ресурсите, колко сме ефективни като нация. Не трябва да чакаме да свърши кризата или на поредните избори да ни обещаат всичко, а да запретнем ръкави и да си подредим държавата и собствения живот. Ден по ден, заедно и в правилната посока!

Защото всички ние искаме да живеем достойно в една уютна и модерна България. Това може да се постигне само със съвместните усилия на милиони българи, които гледат в една посока и споделят общи ценности. Всеки от нас може да допринесе за една по-добра България през 2013 г. Не е трудно, изисква се воля и зависи от всички нас! Всеки родител може да даде любов, възпитание и морал на своето дете. От всеки един от нас зависи да има гражданска позиция и да я защитава. Пред нас е първият референдум в

демократичната история на България, както и предстоящите парламентарни избори. Нека през 2013 г. бъдем по-активни и отстояваме своето право на справедливост и солидарност.

Това ще засили гражданския контрол върху дейността на политиците, защото демокрацията е свобода, но и отговорност. Да коригираме лошото, но да има приемственост и надграждане за доброто, защото не сме толкова богати, че винаги да започваме от начало. Да излезем от носталгията по отминали времена и да изработим сами своето

самочувствие на достоен народ в 21 век. Защото светът се развива и никой не ни чака. Днес ние не се състезаваме със себе си или на Балканите, а в един бързо променящ се и много конкурентен свят! България е една от най-старите държави в Европа, страна с древна култура, богата история, неповторима природа. Това ни задължава да се държим като европейци и да добавяме стойност и сила в нашето общо европейско семейство. Вярвам, че бъдещето принадлежи на образованите, на предприемчивите и на тези общества, които изграждат държави, базирани на работещи институции и споделени ценности, а не на очакването, че някой друг ще ни реши проблемите. Общества, основани на доверие между хората, в които се помага на тези в нужда, но и се създават възможности за всеки да успее.

Нека бъдем трудолюбиви и честни в ежедневието си, да загърбим лошото и самосъжалението, да търсим смисъл и позитивното. Да отглеждаме нашите деца като мислещи, уверени, толерантни и добри хора, които са любопитни и амбициозни да опитват. Да им обясним, че парите не са цел, а средство за човешко развитие и достоен живот. В каквито ценности възпитаваме младите, такава държава ще получим. Децата на България ни дадоха много поводи

да вярваме в бъдещето и да се гордеем с тях. И тази година те покориха световни върхове, спечелиха много награди и доказоха, че са таланти, знаещи и можещи, готови да се справят с предизвикателствата. Моята надежда идва и от примера, който ни даде 15-годишният Марио от Белеградчик, който докосна сърцата на хиляди българи, помагайки на дете в беда. Гордеем се с Петър Петров, който помогна за спасяването на над 500 човека в потъващия Коста Конкордия. Прекланяме се пред Пламен

Петков,

който се жертва, за да спаси давящо се дете в Англия. Помним и героите от Синеморец, които спасиха живот, но загубиха своя. Тези примери ми дават вярата, че в Новата 2013 година ще влезем по-единни като народ и по-съпричастни един към друг.

Искам да се обърна и към тези от вас, които са извън България - вярвам, че всички заедно работим за успеха и доброто име на Родината. Където и да сте по света, знайте, че има място, където ви обичат и чакат. У дома. На всички вас и на българските военни, които са на мисии по света, разделени от близките си хора, пожелавам здраве, щастие и късмет.

*Скъпи сънародници,
Нека посрещнем Новата 2013 година с повече доверие, оптимизъм и вяра в общия успех!*

*Честита Нова година!
Да бъде мирна и благословена!*

Градивен мост между двете култури

Интервю с Пенка Пейковска

Пенка Пейковска работи в Институт за исторически изследвания при БАН. Завършва история и етнография в Будапеща. Взяма участие в подготовката на многотомната история на България, което затвърждава интереса ѝ към българо-унгарските отношения. Естествено вниманието ѝ се насочва и към българските общности на територията на Унгария, които „винаги са били градивен мост между двете култури“. Две от тях – българите от Банат и българската градинарска общност – присъстват много активно в унгарската култура и в унгарското общество в различни периоди от неговото развитие. Написването на монографията „Българските общности в Унгария през XIX-XX век“ продължава повече от 10 години

Много се е писало за българските общности в Унгария – както от унгарски учени и публицисти, така и от българската наука. Самата общност също се опитва да изгради собствена памет. Вашият подход към темата е от гледна точка на статистиката и демографията. Как се работи с такъв „скупен“ материал?

Това е един нов метод в българската историческа наука, но в Унгария се използва много активно през последните 20 години. Използвала съм предимно преброяванията в Унгария, но има и други, така наречените „масови извори“ – регистрите. Този подход дава един по-различен поглед към развитието на общностите въобще. Всяка от гледните точки е интересна: и българите в Унгария, които пишат своята собствена история, и българските изследователи, които се интересуват предимно от българското национално развитие. Искаше ми се да представя нещо различно с използването на нови извори и нова методика.

За да не бъде скучен материалът, съм използвала и други методи – интервю (предимно правените от общността в Унгария), лични документи (частна кореспонденция и др.), преписката от фонда на Българската

легация в Будапеща, където градинарите са подавали своите жалби, проблеми. Така че статистическият материал е разчупен и от друг вид извори.

Съзнанието на общностите за себе си понякога се различава от статистическите данни. Вие виждате ли някакво противочерие между статистическите данни и образа, който си е създадал общността за себе си?

Това различие важи за всички общности. Естествено е и, разбира се, зависи от гледната точка. Това е нормално, особено за ранната статистика. В края на XIX и началото на XX век българската градинарска общност е била подвижна, непрекъснато се е движела между България и Унгария, а преброяванията са се правели в края на годината, която фактически са били преброявани само тези, които по една или друга причина са оставали да зимуват. Това, естествено се знае и от изследователите, и от неспециалистите и се взема предвид. *Какво е било взаимоотношението между отделните български общности – студенти и градинари например?*

Българските студенти в Унгария не са били изучавани. Темата за образователната емиграция е особено актуална и в наши дни. Интересна е връзката между българските студенти и българските градинари. Част от студентите идват в Унгария именно защото знаят, че тук има голяма българска общност. Унгарският език е бил доста чужд, но пък страната не е била далече и двете държави са създавали доста добри условия за следване. Наличието на градинарска общност обаче, усещането, че няма да бъдат оставени сами, насочва много от студентите към Будапеща. Това, от друга страна, е времето, когато самата българска общност започва да изгражда своя интелигенция. Потомците на големите български градинарски фамилии вече учат право, медицина, инженерство. Градинарите са помагали на студентите и в материално отношение – те често са работели в техните градини, за да се подпомагат финансово. Това е било голямо улеснение особено за времето, когато още не са владеели добре езика. Студентите са участвали активно и в културния живот

на българската градинарска общност. Същото се отнася и за онези банатски българи, които след 1920 г. се преселват в Унгария. Въпреки че са католици, те също се вписват в българската общност. Има разкази как български градинари завеждат български студенти (чието здравно осигуряване не е било уредено) при банатски български лекари, за да ги оперират или лекуват. Така че между тези три общности е имало допирни връзки и те си оказват взаимопомощ. *Ситуацията, в която живее българската общност – разпръснато, в големи градски центрове – е благоприятна за бърза асимилация. Какви са причините за нейното съхраняване?*

До Втората световна война въобще не може да се говори за асимилация при българската градинарска общност. Интересното е, че българите много бързо научават унгарски в степената, която им е необходим за работа. Това обаче не означава асимилация, тъй като общностите, в които живеят, са затворени – това еднородно подчертават унгарските автори, които ги изследват. През XIX век градините се обработват от тайфи, а след 1920 г. – започва да преобладава семейното предприемачество. Тук се имат предвид големите семейства, родовете. Това до голяма степен е съхранило културата. Отварянето към унгарското общество идва чрез смесените бракове. Запазването на българското в тези смесени бракове е доста различно за отделните семейства. До втората световна война обаче те са относително малко на брой. За съхраняването на общността има значение и това, че българските градинари са били достатъчно интуитивни и образовани, за да изградят свои институции. В известен смисъл към това са ги подтиквали самите обстоятелства, които са изисквали да решават сами проблемите на общността. Създали са училище, църква – пилоните на българщината – в един много ранен период. Българското училище в Будапеща е най-ранното в Европа в най-ново време. В това отношение българите са имали моралната подкрепа и на българската, и на унгарската държава. След Втората световна война нещата се променят коренно.

Българското училище има място в центъра на Европа

Благодарение на Радио България едно от най-значимите събития през изминалата година – семинара за учители в Будапеща – ще звучи в ефира на българските радиостанции по целия свят. Тук ви предлагаме интервюто, което сътрудникът на БНР Стела Меламед взе от д-р Данчо Мусев, председател на БРС, по време на семинара.

В Будапеща се състоя първият семинар за учители в българските училища в чужбина, а те са вече около 200. Организатор бе българската общност в Унгария. Разговарям с г-н Данчо Мусев, който е председател на Българското републиканско самоуправление в Унгария и, разбира се, първият ми въпрос е: *Кое наложи организирането на този семинар?*

Много се изнедадах, че на поканата се отзоваха близо 30 педагози от 12 държави, което показва големия интерес към подобно начинание. То показва, че ние, българите зад граница, сме отговорни за бъдещето на нашите общности, работим за запазване на българския дух и българския език. Всички колеги знаят каква трудност е в чуждоезикова среда, разпръснати, да под-

държаме у нашите деца да милеят за България и за българския език. От методическа гледна точка предизвикателствата са извънредно големи. Аз се надявам, че ние сега правим първата крачка и в бъдеще тя ще бъде продължена.

Този интерес показва и още нещо: че има проблеми, които са общи. *Кои са основните проблеми пред българските училища в чужбина?*

Още на откриването на семинара бяха изтъкнати основните проблеми, които стоят пред българските училища в чужбина. Въпреки различията, които произтичат от това каква е числеността на общността, в коя държава е, как се отнася местната администрация към българското училище. Общото във всички 200 училища е, че не са редовни училища – т.е. децата в тях посещават училището на съответната държава и допълнително изучават български език, народознание, история, седмично 4-5 часа, в своето свободно време – събота или неделя или в дните на седмицата. Предизвикателството е, че това е едно свръхнатоварване и за деца, и за родители, те посещават нашите училища в свободното си време. На днешния семинар специалистите от Софийския университет ни предлагат идеи как

може да се развие една нова насока чрез новите мултимедийни методи на обучение: интернет, виртуална класна стая, включване в интернет платформи от България. Това ще разшири възможностите обучението да се извършва не само в споменатите 4-5 часа, а през цялата седмица да се поддържа интереса на детето към езика и българската култура. Това вероятно е едно от решенията.

Много важни са и учебниците, които трябва да са съобразени с нивото на владее на езика. Учебниците от България не винаги са подходящи за тях и по съдържание. Думите майчин език, родина получават тук друг отенък. Затова ние в Унгария, първи сред общностите зад граница, със съдействието на унгарското образователно министерство, издаваме учебници, които са пригодени към това изискване. Имаме буквар, учебник по народознание за I-IV клас, тетрадки, помагала, и по един европроект продължаваме тази дейност. При нужда ние бихме оказали съдействие на нашите сънародници в други страни – дори направихме контакт между издателствата в Унгария и българските училища зад граница, които искат да закупят нашите учебни-

A Bolgár Iskolának van helye Európa szívében

Az alábbiakban a Bolgár Nemzeti Rádió munkatársa, Stella Melamed interjút olvashatják dr. Muszev Dancsóval, a BOÖ elnökével, amely az októberi tanártoábbképző szemináriumon készült.

Budapesten került megrendezésre az első szeminárium a határon túli bolgár iskolák tanárai számára. Ilyen iskolából ma közel 200 van a világon. A szemináriumot a magyarországi bolgár közösség szervezte. Dr. Muszev Dancsóval, a Bolgár Országos Önkormányzat elnökével beszélgetek, és az első kérdésem természetesen az: Mi készítette Önöket arra, hogy megszervezzék ezt a szemináriumot?

Nagyon meglepődtem, hogy közel 30 tanár fogadta el a meghívásunkat 12 országból, ami azt mutatja, hogy mi, a határon túli bolgárok felelősséget érzünk közösségeink jövője iránt. Minden kollega tudja, hogy milyen nehéz idegen nyelvi környezetben, szétszóródva fenntartani a gyerekeinkben az érzelmeket Bulgária és a bolgár nyelv iránt. Metodikai szempontból a kihívások hatalmasak. Remélem, hogy ezzel mi most megtettük az első lépést, amelynek a jövőben lesz folytatása. Ez az érdeklődés arra is utal, hogy vannak közös problémák. Mik a legnagyobb kihívások a határon túli bolgár iskolák számára?

Már a szeminárium megnyitóján elhangzottak azok az alapvető problémák, amelyekkel a határon túli bolgár iskoláknak szembe kell nézniük. Ezek függetlenek az adott országtól és az ottani bolgár közösség lélekszámától. Mind a 200 iskolában közös az, hogy azokba a gyerekek csak kiegészítő oktatásra járnak, heti 4-5 órában tanulják a bolgár nyelvet, népismeretet, történelmet a szabadidejükben. Nagy siker, hogy léteznek ilyen iskolák, de ez nagy megterhelés mind a gyerekeknek, mind a szülőknek. A Szófia Egyetem tanárai ezen a szemináriumon ötleteket kínálnak nekünk arra, hogyan lehet az oktatást új irányban

БПЦ в Унгария

ци. Макар че аз мисля, че това би следвало да е дължавна политика на България, зарала в държавния бюджет. При образованието не бива да се жаят средства, защото това е една истинска инвестиция, когато нашите българи, второто поколение, които вече са се интегрирали в обществото, останат българи, независимо дали се връщат в България или не.

Този семинар е една първа крачка, която ще ни помогне да заработим по нов начин сред българите, живеещи в чужбина.

Още при първата ни среща преди няколко години, поразена от чистотата на езика, попитах Данчо Мусев всички българи в Унгария ли говорят така добре български език като него и как постигат това? Отговорът беше, че там тачат заветите на дедите и почитат трите стълба на българщината: училището, читалището и църквата. И една любопитна подробност: при строежа на културния дом в средата на XX век кръглата форма не е била обичайна за този тип архитектура, а залата, която днес се използва и за концерти, и за театрални представления, и за репетиции е кръгла. Когато учудените унгарци попитали „Защо?“, българите отговорили: „За да може

на празник около масите да се вие хоро.“ А днес с какво най-много се гордеят българите в Унгария? Кое е най-голямото им несбъднато желание?

Много са, слава богу, нещата с които можем да се гордеем. Вече десетилетия наред, стъпвайки на една база, завещаваща то нашите деди, българските градинари – създали добрия имидж на България в Унгария, нашата генерация извлече всички възможности, които създаде закона за малцинствата в Унгария. Днес тук, в сърцето на Будапеща, има една малка България – не само в сърцата ни – със своите институции и културна автономия: детска градина, училище, издателска дейност, театър, ансамбли, музиканти. Към нас се присъединиха и много наши приятели – унгарци, руснаци – които пеят, свирят, говорят, четат и посещават българските мероприятия. Несбъднатата ни мечта: нека бог ни дава сили отново да има редовно българско училище в Будапеща и да покажем, че то има място в сърцето на Европа.

Договорът за църковно и управленческо сътрудничество с Българската православна църква в Унгария бе подписан от Дьорд Хьолвени, държавен секретар по църковните, малцинствените и гражданските връзки и Владимир Кирков, председател на Българската православна църковна община. В преамбюла на споразумението се обръща специално внимание на ролята, която църквите в Унгария се нагърбват. Самото споразумение – в духа на действащите закони – дава гаранции за различни форми на субсидиране, за финансиране на религиозния живот и обществените задачи, поети от църквата. През ноември заместник министър-председателят Жолт Шемйен подписа подобно споразумение с Унгарската църковна епархия на Руската православна църква.

fejlesztési multimédiás oktatási eszközökkel: internettel, virtuális osztályteremmel stb. Ez lehetőséget teremt majd arra, hogy az oktatás ne csak heti 4-5 órára korlátozódjon, hanem egész héten át fenn lehessen tartani a gyerekek érdeklődését a bolgár nyelv és kultúra iránt.

Nagyon fontosak a tankönyvek is, amelyeknek meg kell felelniük a gyerekek nyelvtudásának. A bulgáriai tankönyvek nem igazán használhatók ebben a környezetben. Mi itt Magyarországon, a bolgár közösségek között elsőként, a magyar oktatási minisztérium segítségével olyan tankönyveket adunk ki, amelyek megfelelnek

ezeknek az elvárásoknak. Van olvasókönyvünk elsősöknek, népismereti tankönyvünk I-IV. osztálynak, munkafüzeteink, kézikönyveink, és egy európai projekt keretében folytatjuk ezt a tevékenységet. Szükség esetén készek vagyunk segíteni a más országokban élő honfitársainknak is – már meg is teremtettük a kapcsolatot az itteni kiadók és a határon túli bolgár iskolák között, amelyek meg szeretnék vásárolni a mi tankönyveinket. Bár alapvetően azt gondolom, hogy ez Bulgária politikája részét kellene képeznie. Az oktatás területén nem szabad sajnálni a pénzt, mert ez egy igazi befektetés.

A Magyarországi Bolgár Ortodox Egyház

Kormányzati és egyházi együttműködést rögzítő együttműködési megállapodást írt alá Hölvényi György, egyházi, nemzetiségi és civil társadalmi kapcsolatokért felelős államtitkár és Kírkov Vladimír, a Magyarországi Bolgár Ortodox Egyház elnöke.

A megállapodás preambulum része méltatja az egyház magyarországi szerepvállalását. A szerződés – a hatályos törvényekkel összhangban – garanciákat ad a különböző támogatási formákra, a hitélet és a társadalmi feladatátvállalás finanszírozására.

Никога не съм очаквала, че ще получа толкова много от живота

Интервю с Лилия Зафировва-Бюди, носител на наградата Про култура миноритатите

От 2005 г. насам Унгарският институт за култура връчва наградата **PRO CULTURA MINORITATUM HUNGARIAE** за принос в културата на националностите в Унгария. Досега с наградата са били удостоени 65 организации или изтъкнати дейци на културата на малцинствата в Унгария и зад граница.

Тази година отличието бе връчено на хореографката Лилия Зафировва-Бюди, която получи плакет и грамота на гала-концерта на нацио-

налностите, състоял се на 18 декември в залата на Будаиското вигадо.

Лили, дълъг ли беше пътят до тази награда?

Мисля, че мога да кажа точната цифра – 46 години.

Откакто?

Откакто съм в Будапеща, вече омъжена. Почти веднага отидох в Българския културен дом и започнах да правя това, което най-добре знаех. Нека почнем тогава още по-отрано: *откъде дойде?*

Дойдох от България, естествено. В София вече имах работно място – от 1962 г. работех в Двореца на пионерите като хореограф на детския състав. С Букурещлиев, който пък беше ръководител на хора за народни песни, за пръв път в България създадохме детски ансамбъл, като към нас се присъедини и детския оркестър за народни инструменти. *И когато дойде в Будапеща реши да продължиш да учиш децата на танци?*

Да, бих казала, че това стана моя съдба. В България аз имах много добро начало. През август 1962 г. получих златен медал на международния фестивал в Хелзинки за соло танц. Макар и да бях доста млада, още тогава разбрах, че за мене семейството надделява над

амбициите за кариера. Въпреки това имах големия късмет – освен че създадох едно прекрасно семейство с две хубави деца и мъж, който във всичко ме подкрепя и както сам се шегува е мой личен секретар – да продължа да се занимавам с хореография.

Успехът от Хелзинки сякаш се повтори по-късно и с Мартеница.

Участието в състезанието „Кой какво знае?“ стана някак изневиделица. По онова време българите още не бяха признати за малцинство. Тези млади хора дойдоха от танцовите къщи, особено съм благодарна на Никола Паров, който се появи като един Орфей – защото танцовото изкуство е подчинено на музиката, без нея не може да съществува. Роля изигра и един унгарец – Ищван Силваши, който се забърка в цялата работа като ни представи един на друг. Той идваше от унгарските танцови къщи и бе очарован от българския фолклор. Нещата някак се навързаха извън мен.

Не ще да е било съвсем извън теб. Как се работеше с тези млади хора, кое изведе Мартеница до успеха?

Те бяха изключително музикални, с хубава култура на движението и чувство за ритъм. Българските танци не са лесни, а освен това са и бързи. Голямо удоволствие беше, че

Soha nem hittem, hogy ennyit kapok majd az élettől

Interjú Búdyné Zafirova Liliana Pro Cultura Minoritatum díjas koreográfussal

A Magyar Művelődési Intézet 2005 óta ítéli oda minden évben a PRO CULTURA MINORITATUM HUNGARIAE díjat a nemzetiségi kulturális örökség megtartásáért, fejlesztéséért végzett kiemelkedő tevékenységért. Az idei évben a kitüntetettek között volt Búdyné Zafirova Liliana koreográfus is, aki a Budai Vigadóban december 18-án megrendezett Nemzetiségi Gálán vehette át a díjat.

Lili, hosszú volt az út eddig a kitüntetésig?

Azt hiszem pontosan meg tudom

mondani – 46 év.

Honnan számítva?

Amióta férjhez mentem és Budapestre jöttem. Szinte azonnal elmentem a Bolgár Művelődési Házba, és elkezdtem azzal foglalkozni, amit a legjobban tudtam.

Akkor kezdjük még korábbról: honnan jöttél?

Természetesen Bulgáriából. Szófiában már munkahelyem is volt – 1962-től az Úttörőpalotában dolgoztam a gyermek néptáncegyüttes koreográfusaként.

És amikor Budapestre érteztél, úgy döntöttél, hogy továbbra is gyerekeket szeretnél táncra tanítani?

Igen, azt mondhatom, hogy ez lett a

sorsom. Bulgáriában nagyon jó alapokat kaptam. 1962-ben Helsinkiben a Világifjúsági Találkozón aranyérmes lettem szőlőtánc kategóriában. Bár még nagyon fiatal voltam, már akkor tudtam, hogy nekem a család fontosabb, mint a karrier. Azonban nagy szerencsém volt, mert amellet, hogy csodálatos családom van, két szép gyerekem, és olyan férjem, aki mindenben támogat, továbbra is foglalkozhattam koreográfusi munkával.

A Helsinkiben elért siker később megismétlődött a Martenicaival is.

A Ki mit tud?-on való részvétellel teljesen váratlanul jött. Ezek a fiatalok a táncházakból jöttek, külön hálás vagyok Parov Nikolának, aki mint Or-

и момичетата се справиха чудесно. Защото в унгарските танци мъжете са много изявени, а момичетата имат по-второстепенна роля. А българските женски танци са много трудни. Имахме късмет да намерим 3-4 деца, които да се включат в подготовката – защото за състезание не може да се отиде с право хоро. Това беше една страхотна композиция, която и до ден днешен като я видя се чудя с кой акъл съм ги учила на едни от най-трудните танци. Но те бяха талантиливи, млади, упорити и се справиха. Духът на съревнованието изисква една особена нагласа – да искаш да си пръв! Аз я нямам, но да научиш хората на нещо, с което могат да се състезават, е голямо предизвикателство. Мисля, че предизвикателството ги накара да работят толкова много.

И ти със съзнанието, че женските танци са толкова трудни, създаде фолклорна група от жени, които – без да имат предварителна танцова подготовка – изведе дори и на сцена. Как го постигна?

От нищо – нещо. Мнозинството от тях наистина не са танцували. Липсва им танцова движенческа памет, това ни създава трудности и досега. Хореографията, динамичността на танца, формата, съдържанието – всичко трябва да пасва,

за да стане хубаво. Виждам, че е много трудно, но пък имат голямо желание да го правят. Общо желание и решение беше създаването на нестинарския танц, който има голям успех и до ден днешен. Унгарците се впечатляват много като го видят, защото се прави много автентично. Жените имат много важно лично присъствие на сцената, а тъй като сме и много задружни в живота, това проличава в сценичните ни изяви.

Много съм благодарна, че „Зорница” ми даде възможност да се развия в хореографията. Никога не съм имала състав повече от 3-4 години, а с тях работя вече 12-та година. Освен това работим заедно, непрекъснато съм с тях.

Лили, какво е за теб наградата, която получи?

За мен винаги е било много важно това, което правя, да го правя хубаво и честно, защото това веднага се вижда. Приятно съм изненадана, че макар и на възраст, имам възможността тази награда и някак да се уверя, че когато човек има в себе си нещо и го работи – чрез работата си той става повече и повече. Има много талантиливи хора, но ако нямат възможност да работят, те не могат да покажат себе си. Аз получавам тази възможност чрез „Зорни-

ца”. Имах възможността да се изявя като учител и хореограф тук, в Унгария, наистина с по-малка конкуренция, отколкото, ако работех в България. Но това е съдба – едно хубаво семейство, един хубав състав. А той не беше и един! Да не говорим за съставите в Канада и Ню Йорк, с които и до ден днешен поддържам връзки и те продължават да съществуват. Никога не съм и мислила, че толкова възможности ще получа в живота си.

feusz tűnt fel, mert a táncművészet a zenén alapul, nélküle nem létezhet. *Hogy lehetett dolgozni ezekkel a fiatalokkal, mi vitte sikerre a Martenicát?* Nagyon muzikálisak voltak, jó mozgáskultúrával és ritmusérzéssel rendelkeztek. A bolgár táncok nem könnyűek, és ráadásul gyorsak is. Nagy öröme szolgált, hogy a lányok is remekül megoldották a feladatot, mert a magyar táncokban a lányoknak másodlagos szerepük van. A bolgár női táncok viszont nagyon nehezek. Szerencsénk volt, hogy találtunk 3-4 fiatal, aki bekapcsolódott a felkészülésbe, mert egy versenyen nem lehet pravo horóval indulni. A mai napig nem értem, hogy mertem az

egyik legnehezebb táncot megtanítani nekik. De ők tehetségesek, fiatalok, kitartók voltak, és a kihívás arra készítette őket, hogy sokat dolgozzanak.

Te pedig, tudván, hogy milyen nehezek a női táncok, létrehoztál egy női hagyományőrző együttest olyan lányokból-asszonyokból, akiknek nem volt táncos előképzettségük, ma pedig már rengeteg fellépésetek van. Hogy érted el ezt?

A semmiből – valamit. A többségük valóban nem táncolt korábban. Nincs táncmozgási memóriájuk, ami a mai napig megnehezíti a munkánkat. A koreográfiának, a tánc dinamikájának, a formának és a tartalomnak összeillőnek kell lennie, hogy szép

legyen. Látom, hogy sokszor nehéz dolguk van, de nagy lelkesedéssel csinálják. Fontos az is, hogy az életben jó barátok vagyunk, ami a színpadi megjelenésünkben is látszik.

Lili, mit jelent számodra ez a kitüntetés?

Számomra mindig nagyon fontos, hogy azt, amit csinálom, jól és becsületesen csináljam, mert ez azonnal látszik. Nagyon kellemes meglepetés számomra, hogy bár idősebb koromban, de megkaptam ezt a díjat. Nagyon sok tehetséges ember van, de ha nincs lehetőségük arra, hogy dolgozzanak, nem tudják megmutatni a tehetségüket. Soha nem gondoltam volna, hogy ennyi lehetőséget kapok az élettől.

Дядо Микулаш, чакаме те и догодина! Весел празник в БКД

Всяка година в началото на декември Микулаш събира все повече български деца, които празнуват традиционния унгарски празник. Дядо Микулаш е облечен като дядо Мраз или дядо Коледа и носи лакомства на децата. Но още по-интересно е да го очакваме, защото тогава има интересни приказки и представления за децата – малки и големи (възрастни). Тази година изненадата ни поднесе Атила Шимон. Той разказа своите приказки без декор и костюми, само с двете си ръце, но успехът му беше неописуем! Прикова вниманието и на най-малките, по-големите следяха с интерес приказката, а още по-големите се наслаждаваха на майсторството, хумора и изобретателността на актьора музикант. Защото представлението бе съпроводено и с много

музика и песни.

Накрая се включи и публиката и всички заедно изпяхме „Хей, ръчички“ – песен, която познават не само децата, но и техните родители, независимо български или унгарци.

И тогава, като се заслушахме, чухме от далечината и звънчетата на дядо Микулаш. Той пристигна с червена дреха, бяла брада и голям чувал с подаръци. Децата искаха не само да си получат подаръка, а и да се снимат с добрия старец, така че той прояви огромно търпение, докато се изредят всички. Но така пък имаше време и родителите да се видят, да си поприказват, да се почерпят заедно с децата.

Дядо Микулаш, чакаме те и догодина!

Кой не обича да празнува? В края на годината, в разгара на празниците, добре е да ни остане време и внимание за всеки. Понякога улигани с грижите за децата, в работата, в предколедната олелия, като че ли забравяме за хората, които са ни създали и които с течение на времето стават все по-самотни. Енергията е понамаляла и желанието сами да си организират срещи и забавления отслабва. Толкова по-приятно е, когато усетиш, че някой е помислил за теб. И то в среда, която винаги са имали за своя.

Тази година Дружеството на българите в Унгария организира специално коледно тържество за онези, които до неотдавна са били негови дейни членове, ала

Mikulás bácsi, jövőre is várunk!

December elején évek óta egyre több és több bolgár gyerek gyűlik össze, hogy megünnepelje a hagyományos magyar ünnepet, a Mikulást. A Mikulás (Télapó) mindig sok édességet hoz a gyerekeknek. De még izgalmasabb, amíg várunk rá, hiszen ilyenkor mindig érdekes előadásokat láthatunk, amelyek nem csak a kicsiket bűvölik el. Idén a meglepetést Simon Attila hozta el a gyerekeknek. Díszlet és jelmez nélkül mondta el a meséit csak a két keze segítségével, de a siker leírhatatlan volt. A legkisebbek figyelmét is lekötötte, a nagyobbak érdeklődve követték a mesét, a még nagyobbak pedig a színész és zenész mesteri játékát, humorát és találékonyágát élvezték. Az előadásból nem hiányzott

a zene és az ének sem.

A végén a közönség is bekapcsolódott, és együtt énekeltük el a Hej racsicski kezdetű dalt, amit nem csak a gyerekek, hanem a szüleik is tudnak. És egyszer csak a messzeségből meghallottuk a Mikulás csengőjét. Piros ruhában, nagy fehér szakállal érkezett, vállán egy nagy zsák ajándékkal. A gyerekek nem csak az ajándékot akarták megkapni, hanem fényképezkedni is akartak a Mikulással, akik nagy türelemmel várta végig, hogy mindenkire sor kerüljön. Így viszont volt idő arra is, hogy a szülők is találkozhassanak és elbeszélgethessenek egymással, és a gyerekekkel együtt falatozzanak a terített asztalról.

Mikulás bácsi, jövőre is várunk!

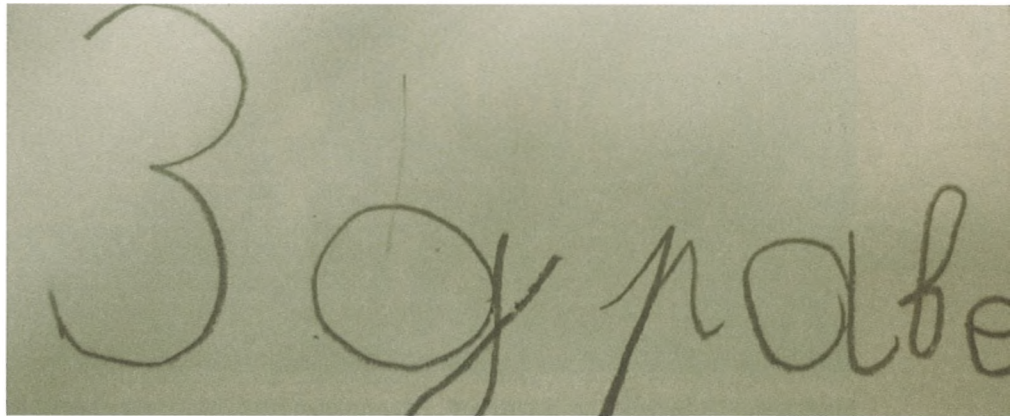
Vidám ünnep a Bolgár Művelődési Házban

Ki nem szeret ünnepelni? Az év végén a sok ünnep között jó, ha marad időnk figyelmet fordítani mindenkire. Néha a gyerekekről való gondoskodás, a munka, a karácsony előtti örület miatt mintha elfeledkeznénk azokról, akiktől származunk és akik az idő múlásával egyre magányosabbak. Csökken az energiájuk, és egyre kevesebb erejük van arra, hogy saját maguknak rendezzenek ünnepeket. Mennyivel kellemesebb, amikor érzed, hogy valaki gondolt rád. És épp abban a közegben, amit mindig is a sajátjukénak éreztél.

Idén a Magyarországi Bolgárok Egyesülete karácsonyi ünnepséget szervezett a nyugdíjasoknak, azoknak, akik nemrégiben még tevékenyen részt

вече са се оттеглили от активно участие. Поканата среща изключително добър прием, на нея се отзоваха над 60 души. На 17 декември те изпълниха празнично украсената зала на Българския културен дом. По масите ги чакаше традиционната баница, а всеки си изтегли от късметите, изписани с ръчичките на децата от Българското училище за роден език. Децата от детската градина пък изнесоха програма и поднесоха изработените в градината сърчица на възрастните хора. Основната част от програмата изнесоха жените от фолклорен състав „Зорница”, които пяха и танцуваха край коледната елха на сцената.

vettek az Egyesület életében, de mostanra már kissé visszavonultak. A hívó szóra mintegy hatvanan jöttek el, és december 17-én megtöltötték a Bolgár Művelődési Ház ünnepi díszbe öltözött termét. Az asztalokon a hagyományos banica várta Őket, amely a Bolgár Nyelvoktató Nemzetiségi Iskola diákjai által megírt szerencse-cédulákat rejtette. Az óvodások egy kis műsorral lepték meg a vendégeket, majd átadták nekik az óvodában készített ajándékokat. A programban ezután a Zornica Hagyományőrző Csoport következett, a lányok és asszonyok a színpadon felállított karácsonyfa mellett táncoltak és énekeltek a nyugdíjasoknak.

Коледа в училище

Коледното тържество на децата от Българското училище за роден език се състоя в красивата аула на сградата на ул. „Байза“ 44, която все повече запълва ролята си на ново културно средище за българите в Унгария. Празникът бе подготвен в духа на българската традиция, а всеки клас допълни програмата с нов елемент: коледна благословия, коледна песен, гатанки, драматизация на българска приказка – с това се представиха учениците от първи до пети клас. Интересен елемент внесе участието на Малко театро в подготовката на тържеството. С помощта на Марина и Ана децата се запознаха с различни предмети от народния бит, които помогнаха при разгадаване на гатанките или служеха за декор в сценката. Двете вили се превърнаха в черешово дърво с накичени по него звънчета-

черешки, от кобилица, гърне и черга стана кон (магаре?), един тас и три лъжици – и ето ти костенурка, два сърпа и бъклица – охлюв, и т.н., и т.н. След програмата всички опитаха от лакомствата, приготвени от родителите. В натовареното ни време не всеки бе имал възможност да приготи нещо домашно, но си имахме прекрасна пита, домашни сладкиши. Трапезата бе наредена върху домашнотъкани покривки и слама, напomniaща яслата, в която се е родил Христос.

Зън-зън, кой е вън?

Всички се подготвиха за идващите коледни празници. Стаите се превърнаха в малки работилнички за обич. Децата рисуваха рисунки, правиха сладки, засаждаха жито, за да зарадват своето семейство. Родителите пък имаха задачата да открият семейни снимки и да ги донесат, за да може децата да разкажат за своите близки. Освен, че пееха, за да чуе белообрядият старец колко много знаят и да им донесе

Karácsony az iskolában

A Bolgár Nyelvoktató Nemzetiségi Iskolába járó gyerekek karácsonyi ünnepségére a Bajza utca 44. szám alatti épület első emeleti aulájában került sor. Az ünnepség a bolgár hagyományok szellemében zajlott le, az egyes osztályok pedig újabb és újabb elemekkel töltötték meg a műsort, amelyet Hadzsikosztova Gabriella dolgozott ki a gyerekekkel: a tanulóknak elsőtől ötödik osztályig karácsonyi áldásokkal, karácsonyi dalokkal, találós kérdésekkel, bolgár mese dramatizációjával mutatkoztak be.

Érdekes színpont volt a Malko Teatro tagjainak részvétele az előkészületekben. Marina és Anna segítségével a gyerekek megismertek különböző népi használati tárgyakkal, amelyek segítettek a találós

kérdések megoldásában vagy díszletként szolgáltak a színpadon. A két favilla cseresznyefává változott a rájuk aggatott harangocskák-cseresznyékkal, a vízhordó rúdból, a köcsögből és a csergéből ló (számár?) lett, egy merítő edény és három kanál – és kész a teknős, két sarló és egy fakulacs – csiga stb., stb.

A műsor után mindenki megköszönhatta a szülők által készített finomságokat.

A karácsony előtti zsúfolt napokban nem mindenkinek lett volna ideje otthon készíteni valamit, de mégis volt csodálatos kenyér és házi sütemények. Az ennivaló házi szövésű terítőre és szalmára kerültek, amely a jászolra emlékeztet, amelyben Jézus Krisztus született.

Csingi-lingi, ki van kint?

Mindenki felkészült a közelgő karácsonyi ünnepekre. A szobák a szeretet műhelyeivé váltak. A gyerekek rajzoltak, süteményt készítettek, búzát ültettek, hogy megörvendeztessék családjukat. A szülőknek pedig az volt a feladatuk, hogy családi fényképeket keressenek és hozzanak be, hogy a gyerekek mesélhessenek a családjukról. Azon kívül, hogy énekeltek, hogy a fehér szakállú Mikulás hallja, mi mindent tudnak és sok ajándékot hozzon, a gyerekek megörvendeztették az idősebb korú bolgár publikumot is, amikor december 17-én dalokkal és táncokkal nyitották meg a műsort a Bolgár Művelődési Házban szervezett nyugdíjas karácsonyon.

Szervusz, milyen csodás nap van ma. Örülök, hogy látlak!

Néhány nappal azelőtt, hogy mindenki az otthonában ünnepelte volna a kará-

Халастелек

подаръци, децата зарадваха и част от порасналата българска аудитория като откриха програмата на 17 декември в Българския културен дом с танци и песни по случай празниците.

Здравей, какъв прекрасен ден! Радвам се да те видя!

Дни преди всички да посрещнат у дома Коледа - учители, родители и деца се събраха заедно, за да споделят радостта от наближаващите празници. С приповдигнато настроени децата поздравиха своите родители с научени от тях песнички през годината, а родителите от своя страна благодариха с присъствие и желание да се включат в тяхната игра.

Хайде потанцувай с мен... Довиждаме! Приятен ден!

През този месец децата танцуваха заедно с учители по музика, ходиха на куклен театър, посетиха коледния базар, имаха съвместна работа с родители за предстоящите празници и ред други дейности. Голямото семейство си пожела още много такива събирания, а в края на годината всички се разделиха с думите „Весели празници!“

Камелия Делионова

Групата от ученици в Българското училище за роден език от Халастелек организира коледарско тържество в офиса на местното българско самоуправление. Децата се бяха подготвили с коледарска песен и коледни благословии. Облечени в пастирски ямурлуци и с геги, те благословиха своите родители и учители за една успешна нова година с берекет, здраве и успех. Наредената върху слама трапеза задържа деца, родители и учители още дълго след приключване на програмата. Българското самоуправление в Халастелек обръща голямо внимание и оказва пълно съдействие на Българското училище за роден език, осигурявайки най-добри условия за обучението на децата и за събуждане на интереса към българския език и култура. Благоприятни условия за това създава и цялостната дейност на местното българско самоуправление.

2013 – година на Св. Св. Кирил и Методий

СВВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ

Започна обявената от ЮНЕСКО година на св. св. Кирил и Методий, славянски учители, обявени през 1980 и за съпокровители на Европа от папа Йоан Павел II.

През 863 г. преди 1150 години св. св. Кирил и Методий започват своята Моравска/Панонска просветна мисия и разпространяват създадената от тях нова писменост сред славянското население на Великоморавия. Оттам те се отправят към Рим, за да защитят пред папата правото на славяните да славят Бога на своя език. В Рим Кирил умира и е погребан с почести, а Методий се връща като епископ в славянските земи. След неговата смърт, делото на двамата братя е заплашено от унищожение. Техните ученици са прогонени и намират прием в България, където делото им е запазено и продължено. Съхранението и продължението на делото на св. Кирил и св. Методий е най-големият принос на България в световната култура.

Halásztelek

csont, az óvónők, a szülők és a gyerekek összegyűltek, hogy megosszák egymással a közelgő ünnepek örömét. A gyerekek emelkedett hangulatban köszöntötték szüleiket az év során megtanult dalokkal, amit a szülők a jelenlétükkel és a játékba való bekapcsolódással köszöntek meg.

Gyere, táncolj velem... Viszontlátásra! Szép napot!

Ebben a hónapban a gyerekek táncoltak a zenetanárokkal, voltak bábszínházban, meglátogatták a karácsonyi bazárt, együtt készültek a szüleikkel a közelgő ünnepekre és sok más dolgot is csináltak. A nagy család még sok ilyen összejövetelt kívánt magának, az év végén pedig kellemes ünnepeket kívánva váltak el egymástól.

Kamelia Delionova

A Bolgár Nyelvoktató Nemzetiségi Iskola halászteleki csoportja karácsonyi ünnepséget szervezett a helyi bolgár önkormányzat irodájában. A gyerekek karácsonyi köszöntő énekekkel és karácsonyi áldásokkal készültek. Csuklyás pásztorköponyegbe öltözve, kezükben pásztorbottal megáldották szüleiket és tanáraikat, sikereiben és egészségben gazdag új évet kívánva. A szalmára terített asztalon lévő finomságok még sokáig ott tartották a gyerekeket, a szülőket és a tanárokat a műsor után.

A Halászteleki Bolgár Önkormányzat nagy figyelmet fordít a Bolgár Nyelvoktató Nemzetiségi Iskolára, és mindenben támogatja a tevékenységét, kiváló körülményeket biztosítva a gyerekek oktatásához és a bolgár nyelv és kultúra elsajátításához.

2013 – Szent Cirill és Szent Metód éve

Elkezdődött az UNESCO által Szent Cirillnek és Szent Metódnak szentelt éve. A szláv tanítókat II. János Pál pápa 1980-ban Európa társ-védőszentjeivé nyilvánította.

1150 évvel ezelőtt, 863-ban kezdte meg Szent Cirill és Szent Metód a morva/pannoniai missziót, ahol az általuk létrehozott új írásbeliséget terjesztették Nagy Morávia szláv lakossága körében. Onnan Rómába mentek, hogy megvédjék a pápa előtt a népnyelv liturgikus használatát. Cirill Rómában halt meg, Metód pedig érsekként visszatér a szláv földekre. Halála után munkásságukat a megsemmisítés veszélye fenyegeti. A tanítványaikat elűldözik, és Bulgáriában találnak menedéket, ahol folytathatják munkásságukat, ami Bulgária legnagyobb hozzájárulása a világ kultúrájához.

Детелинката, която искаше четвърто листенце

Рано сутринта една малка трилистна детелинка кихна силно и гневно:
– На какво прилича това? Никой не ми обръща внимание! Никой не ме забелязва! И защо? Защото имам само три листенца. Ще трябва да отида на лекар и да рабера как да ми порасне четвърто.

Лекар в градината беше Мотиката. Нищо не можеше да я спре, когато лекуваше цветята от плевелите.

– Госпожо Мотико – проплака трилистната детелинка, – толкова съм нещастна! Кажете, моля, как да ми порасне четвърто листенце, за да мога и аз да се радвам на всеобщо внимание?

– Глупава си ти, това ще ти кажа! – отговори Мотиката. Виж се – живееш, зеленееш, поливат те, никой не те закача!..

– Е, да, но... – въздъхна трилистната детелинка, – но четирилистните...

– Глупава! Това е четирилистната детелина – прекъсна я Мотиката.
– Ти знаеш ли какво става с четирилистните ти сестри, след като ги откъснат?

– Не – промълви трилистната детелинка.

– Така си и знаех! – продължи Мотиката. – Увяхват за два часа и никой не се интересува от тях. Ти такава съдба ли искаш?

– Не-е-е... Аз... – обърка се детелината и млъкна.

Млъкна и повече никога не заговори за своите мечти. Но от време на време, в съня си, се виждаше с четири листенца и това я караше да потръпва от радост.

Запознай се!

Тролчето се завъртя още няколко пъти около себе си и... седна тъжно на земята. Не знам точно как се сяда тъжно на земята, но то изглеждаше точно така – тъжно седнало на земята.

– Седем години учиш за магьосник – промърмори тролчето на себе си – и накрая, точно когато си получил магьосническата шапка, да вземеш да се изгубиш. Колко подло и колко глупаво! – Тролчето въздъхна с пълни гърди.

– Гора отляво! Гора отдясно! Гора в кръг! Гора нагоре! И нито едно познато листенце или камъче! Всички магии, учени седем години поред, не помагат... ами всичко наоколо е непознато и чуждо!

Въздъхна отново.

– Я все пак да опитам! – реши накрая тролчето.

– Абер-табер доминие, кажи ми пътя, ти дръвце!

Дръвцето дори не помръдна.

– Това е! Не иска! Не ме познава и мълчи! Помощ! Помощ! Помощ!

– Тихо де! К'во си се развикал като лалугер в капан?! – пресече го един любопитен лалугер.

– Ами загубих се и такова...

– Няма такова-онакова! Доколко то виждам, носиш магьосническа шапка или се лъжа?

– Аха, не се лъжеш!

– Що викаш тогава?! Магьосничесвай, де!

– Не мога... Магиите ми не хващат, когато не познаваш дървото!

– И за к'во ти е дърво?

– Високо е. Вижда над гората. Може да ми каже къде съм точно. Ако го познавах... Уви! Тук не познавам нито една трънка... Бях потънал в мисли, защото тъкмо завърших магьосническото училище и... съм вървял, вървял...

Тролчето въздъхна тежко:

– Ех, еххх!

– Магьосническо... училище, казваш, а?

– Да, да!

– Завършил си, казваш?

– Е, да, но...

– Не познавах дървото, казваш?

– Точно! Това е то! Не го познавам и то мълчи...

– Леле, каква глава! Ти по пътеката ли дойде или от небето падна? Кат' не познаваш дървото, ми запознайте се, де!

След което лалугерът изчезна. Тролчето седеше втрещено на земята.

– Каква идея! Блестяща! Как не ми хрумна по-рано? Сигурно лалугерът е голям мислител и вълшебник по тези места!

Малко по-късно, след като се запознах и дървото му посочи накъде да върви, тролчето подтичваше весело, крепеше магьосническата си шапка на главата и все още мислеше за мъдростта на лалугера.

Магарето

Имаше някога едно много старо и много ядосано магаре.

– Ден и нощ, напред-назад, напред-назад, с тежките чували на мелничаря! Няма ли най-после да ме вземат да нося по-лек товар?

Магарето толкова се ядоса, че въобще спря да работи.

– Ей - викна му от високото една звездичка, – ти ли си магарето, дете иска по-лек товар?

– Аз – вдигна очи магарето.

– Слушай – продължи звездичката, – Небесният господар си търси

каручка с магаре, в която да товари облачета!

– Че за какво са му на Небесния господар облачета? – учуди се магарето.

– Как за какво? – усмихна се звездичката. – За да си търка гърба с тях, когато ходи на баня! Знаеш ли каква баня си имал? Казват, че цялата е в златни кулички! Непременно трябва да я видя и аз! Ти сега, приемаш ли работата, или не? – Разбира се, че приемам! – отвърна щастливо старото магаре и подкара каручката към небето.

Ако и на вас се случи да видите Небесния господар, да кара каручката си с магарето високо, високо горе... Да знаете, че товари облачета, за да отиде на баня!

Нещото в тъмното

– Хопа! Аз май се родих – каза едно нещо в тъмното. – Няма ли кой да ми изръкопляска?

– Добре, нека първо те видя и тогава ще ръкопляскам – отвърна слънчевият лъч и огря тъмното. Но там нямаше нищо.

Хм, изчезна! – удиви се слънчевият лъч и се отдръпна.

– Е, е, аз отново се родих! – чу се пак от тъмното.

– Но къде беше преди малко? Аз дойдох да ти ръкопляскам, а там нямаше никой, даже и тъмно нямаше.

– Така е, защото аз съм си НЕЩО В ТЪМНОТО и толкова... Без тъмното ме няма.

– Тогава няма да ти светя в очите. Ще си стоя от моята страна и пак можем да си говорим – прошепна слънчевият лъч. – Ето, аз ти казвам: Честит Рожден Ден, Нещо там в тъмното!

– Благодаря ти – отвърна Нещото в тъмното. – Наистина, ти си приятел!

Весела Фламбурари

Весела Фламбурари е родена на 17 януари 1967 г. в гр. Добрич. Завършила е НАТФИЗ "Кръстьо Сарафов", специалност "Актьорско майсторство за куклен театър" и СУ "Св. Климент Охридски", специалност "История и теория на световната култура". Създател и водещ на детското неделно предаване "Тинтири-Минтири" по програма "Хр. Ботев" на БНР (1993-2000), автор на тринадесет епизода "Приказчици" от телевизионната поредица на БНТ "Лека нощ, деца!" (2008) и на нови тринадесет епизода "Приказчици" от същата поредица на БНТ (2009). Автор на книги за деца и юноши: "Приказки за мъничета", "Приказки от горната земя", "Приказчици" (2006), "Миличко мое тефтерче! Съчиненията на малката мишка Метличина" (2009), "Приказки за театър" (2009). Носител на Националната награда за детска литература "Петя Караколева" (2010).

Szófiai Könyvvásár 2012

Magyarország díszvendégségével december 4. és 9. között zajlott le XXXI. Szófiai Nemzetközi Könyvvásár. Bulgária legrangosabb könyves seregszemléjét Navracsics Tibor közigazgatási és igazságügyi miniszter, miniszterelnök-helyettes nyitotta meg.

Navracsics Tibor beszédében kiemelte: azok az országok lettek igazán sikeresek a 20. század végén, amelyek saját önazonosságukat és saját különleges kulturális értékeiket nemcsak megőrizték, de meg is erősítették. "Nincs siker és nincs gazdasági felemelkedés a nemzeti nyelv és kultúra megtartó ereje nélkül" - mondta. Kiemelte: a szabad, egymással vetélkedő és nem egymást megsemmisíteni akaró nemzeteknek köszönhető Európa jelene, és a jövőben is ez lesz Európa fejlődésének záloga.

Hatos Pál, a Balassi Intézet főigazgatója elmondta: a megnyitón a vendéglátó ország vezető politikusa egyfajta példaképként említette Magyarországot, amely évi 100 millió forintot költ arra, hogy könyvkultúráját, szépirodalmát megismeresse külföldön.

Mint mondta, büszkék lehetünk bolgár jelenlétünkre és hálásak is lehetünk a bolgároknak, hiszen idén 24 magyar tárgyú könyv jelent meg, amelynek több mint fele friss fordítású szépirodalmi mű. Kiemelte: "odafigyelnek ránk, hogyan milyen megoldásokkal kísérletezünk, hogyan próbáljuk a kultúrát pozícionálni, hogyan próbáljuk a kultúra kapcsán az ország hírnevét öregbíteni és ezzel közvetetten versenyképességet, gazdasági jelenlétünket is előkészíteni". Elmondta, a könyvvásáron részt vesz Bánki Éva, Györe Balázs, Pósa Zoltán,

tán, Kukorelly Endre és Egressy Zoltán is, akinek a darabját bemutatják Szófiában. A rendezvényen a kortárs szerzőink mellett a klasszikusaink is megjelennek, Krasznahorkaitól kezdve Márain keresztül Örkényig.

Hangsúlyozta: a magyar szépirodalom bemutatásán túl azért is fontos részvételünk a nemzetközi könyvvásárokon, hogy a magyar kreativitást, azt a fajta versenyképességet, amelyet a magyar intellektuális erő jelent, megjelenítsük.

"Megjelennek szótárak, tudományos munkák is, a programokhoz kapcsolódik néptáncbemutató, filmbemutató és Szófia egyik legjelentősebb színházában kortárs magyar darabot mutatnak be" - sorolta, felidézve azt is, hogy néhány hónapja a bolgár szépművészeti múzeumban retrospektív magyar képzőművészeti kiállítást rendeztek.

Szólt arról, hogy pódiumbeszélgetéseket, kisebb konferenciákat is tartanak, bemutatva, hogy milyen

dilemmákkal küzd a magyar kulturális élet. A Balassi Intézet főigazgatója elmondta: a programokat a Szófiai Magyar Intézet szervezte, a díszvendégség az ő munkájuk eredménye. Emlékeztetett arra, hogy 2012-ben összesen 12 könyvvásáron vett részt Magyarország, díszvendég volt Belgrádban, Szentpéterváron és Helsinkiben is.

Алеко Константинов 150 г. от рождението му

Алеко Константинов е роден на 1 януари 1863 г. в Свищов. Учи при частните учители Емануил Васкидович и Янко Мустаков, в Свищовското училище (1872-1874) и в Априловската гимназия в Габрово (1874-1877). По време на Руско-турската освободителна война е писар в канцеларията на свищовския губернатор (1877). Завършва средно образование в гр. Николаев, Русия (1881) и право в Новоросийския университет в Одеса (1885). Работи като съдия (1885-1886) и прокурор (1886) в Софийския окръжен съд, помощник-прокурор (1886-1888) и съдия (1890-1892) в Софийския апелативен съд. Два пъти е уволняван по политически причини. В края на живота си е адвокат на свободна практика в София. Подготвя хабилитационен труд на тема "Правото за помилване по повод на новия наказателен закон" (1896) с цел да стане преподавател по углавно и гражданско право в Юридическия факултет на СУ. Посещава Всемирното изложение в Париж (1889), Земското индустриално изложение в Прага (1891) и Колумбовото изложение в Чикаго (1893). Училищен настоятел, член на Върховния македонски комитет и др.

По негова инициатива се създава първото туристическо дружество в България, с което се поставя началото на организирания туризъм в Българи с изкачването на "Черни връх" на 27 август 1895). Като студент Алеко проявява пристрастия към П. Каравелов - идеолог на парламентаризма и демокрацията. Сътрудничи на основаното от него сп. "Библиотека 'Свети Климент'". Член на опозиционната Демократична партия начело с П. Каравелов (1896); участва в изготвянето на програмата ѝ, сътрудничи с фейлетони, пътеписи, дописки, статии в нейния орган в. "Знаме" от създаването му (1894). Убит е от наемници по политически причини през 1897 г.

Първата зряла творба на Константинов е "До Чикаго и назад". В нея са предадени непосредствените впечатления на автора от пътуването му до Америка. Познанието за далечната страна се съчетава с национално самопознание, с размисъла за настоящето на Родината и тревогата за нейното бъдеще. Алеко вижда България в системата на съвременния свят, той пътува с любопитство и пътешественическа страст, но и със стремеж за съизмерване на българското с чуждото.

С книгата "Бай Ганьо" под формата на забавни приключения на дребен амбулантен търговец на розово масло, втурнал се да забогатява чрез търговия и политика, Константинов засяга болезнени проблеми на националния живот, бит, психология, манталитет, култура и се смее над тях с пречистващ смях. Творбата е своеобразно преодоляване, мъчително по същество, но изпълнено с лекота, хумор и артистичност, на национални комплекси и социални пороци. Тя е особено популярна поради близостта на героя до масовата социална психология на грубия практицизъм, ниските духовни хоризонти, проблеми. Звучат като повик за национално сплотяване и възпитаване на националното достойнство.

Алеко Константинов внася в литературата и усещането за артистична радост и забава от творческия акт. Той превежда произведения от А. С. Пушкин, М. Ю. Лермонтов, Н. А. Некрасов, Молиер. Произведения на Константинов са преведени на около 30 езика.

Наричали са го Щастливеца.

(Материалът е взет от "Речник по нова българска литература (1978 - 1992)", Хемус, С. 1994; автор: К. Бъклова)

Илюстрации: Габриела Молнар

Софийска Света гора – Владайски манастир

Десимира Миткова, БТА

Владейският манастир "Св. Петка" е построен е през 10-ти век, доста преди дъбовата сянка да крие в годините на османско робство защитниците на поробеното в продължение на пет века българско население.

Хайдутите често търсели подслон в намиращите се високо в планината манастири. Така попаднали и във Владейския манастир. В него и до днес са останали десет дъба, за които поверието разказва, че това са "хайдутски дъбе, зая да седи четата под тях и да си прави зияфетът".

Исторически факти свидетелстват, че на път за Рилския манастир в него е отсядал последният български цар от Втората българска държава Цар Иван Шишман, който носил дарове за светата обител.

Манастирът е многократно разрушаван. Особено жестока е съдбата му по време на турските набези през 14-ти век, когато е опожарен, сринат до основи и монасите в него избити.

В годините на тежкото робство на мястото е имало действаща подземна църква. Преди смъртта си, монасите са поставили каменен кръст, под който са заровили Евангелие и две икони - на Св. Петка и на Св. Неделя. Манастирът е бил двупрестолен, посветен на двете светици.

Затова днес носейки името на Св. Петка, в манастира са построени параклис и нова църква в чест на Св. Неделя.

Елешнишкият манастир "Св. Богородица"

Разположен в подножието на старопланинския връх Мургаш и в близост до река Яковищица, Елешнишкият манастир е бил

благодатно място за своите обитатели. Най-ранните сведения за

него датират от 1499 г. Намерени са върху мраморна плоча, украсена с орнаменти и надпис, поставена в настилната на храма и намерена по-късно в околностите му. За основен вдъхновител и пряк изпълнител на изграждането му се смята иконописецът и храмостроител Пимен Зографски от София.

Елешнишкият манастир е съществувал през 16-ти и 17-ти век като оживен книжовен център. В него са открити ръкописно Четвероевангелие с преписки от 1577 г., 1718 г. и 1730 г., Псалтир от 16-ти век, Осмогласник от 1702 г. и други книжовни паметници, които днес се съхраняват в Националния църковен историко-археологически музей при Светия синод.

В днешно време Елешнишкият манастир е действащ, но без монашеско братство. Комплексът се състои от църква, жилищни и стопански постройки.

Църквата, датираща от 16-ти век, е реставрирана и може да се види интересна живопис в нея. Манастирският храм е бил възстановяван два пъти, като през 17-ти век е разширен с притвор и галерия.

Колоритът на стенописите от 16-ти век е значително потъмен от този на изписването на 17-ти век. От тази живопис са запазени и сцени от Акатиста на Св. Богородица и Вселенските събори в притвора, а също и сцената "Страшният съд". В носа са запазени стенописите по източната, западната, южната стена и част от свода. Това са композициите "Успение Богородично", "Рождество Богородично", "Христос с жените мироносици", а също и светците: Св. Йоан Милостиви, Св. Никола, Св. Козма и Св. Дамян, Св. Симеон Стълпник, Св. Зосим, Св. Мария Египетска. Характерно за композициите са правилните пропорции, пастелната тоналност и леката стилизация. Лицата са одухотворени, което показва връзка с някои паметници от българско средновековно изкуство.

От по-късната живопис (1863 - 1864 г.) внушителна е сцената "Страшният съд", намираща се в притвора. В абсидата е изписана композицията "Богородица Шир-

шая небес" с отците литургисти. Отвън в нишата на галерията са изписани композициите "Кръщение Господне" със Св. Георги, Св. Димитър и Новозаветната Троица. Иконостасът на църквата също е интересен с иконите си "Св. Богородица", "Иисус Христос" и "Архангел Михаил", датиращи от началото на 19-ти век.

Мястото е било използвано като скривалище от големия български революционер Васил Левски (Йеродякон Игнатий).

Рубриката се изпълнява с финансовата подкрепата на Столична община Програма Европа 2012 г. и се реализира в подкрепа на кандидатурата на София за Европейска столица на културата - 2019 г. /Десимира Миткова/

1% за Фондация Про scola булгарика

През изминалата година Фондация Про scola булгарика допринесе с дейността си за подобряване на условията за усвояване на български език и създаване на българска среда на подрастващото поколение. Със средствата на Фондацията

- бяха поръчани и изработени шкафове за фойето на училището и обогатена неговата материална база
- бе организирана лятна занималня за деца от училището с богата програма,
- бе подпомогнат първия семинар за квалификация на български учители зад граница в Будапеща през октомври 2012 г.
- бе подпомогната детската градина

Дарявайки 1% от доходите си на Фондацията, вие дарявате вашите деца, инвестирате в нашето бъдеще!

1% a Pro Schola Bulgarica Alapítványnak

Az elmúlt évben a Pro Schola Bulgarica Alapítvány tevékenységével hozzájárult a bolgár nyelv elsajátítása feltételeinek javításához és a felnövő nemzedék számára a bolgár nyelvi környezet megteremtéséhez. Az Alapítvány

- finanszírozta az új szekrények elkészítését az iskola előterébe,
- támogatta a nyári tábor az iskolába járó gyerekek számára,
- támogatta a határon túli bolgár iskolák tanárainak budapesti továbbképzését 2012 októberében,
- támogatta az óvodát.

Ha jövedelme 1%-át az Alapítványnak ajánlja fel, a gyerekeit támogatja, a közös jövőnkbe fektet be!

Отиде си Георги Калоянчев

Георги Тодоров Калоянчев (Калата) е роден в Бургас на 13 януари 1925. Учи в бившето театрално училище в София.

През 1951 година руският режисьор Борис Бабочкин (по онова време поставил три пиеси в Народния театър) забелязва младия актьор и как превъплъщава образа в "Буря" на Островски с хумор и драматизъм. Веднага след завършването на института, Калоянчев е приет в трупата на Народния театър.

Дебютира в киното с филма Утро над родината (1951) - в ролята на циганчето Сали е душата на ком-
панията.

Но след това за известен период от време не получава почти никакви роли. Точно в този период Калоянчев преминава от Народния в трупата на скоро създадения Сатиричен театър. Следва и поредица от незабравими образи в незабравими филми – шангистът в "Специалист по всичко" (1962), Кондов във "Вълчицата", инспекторът в "Инспекторът и нощта", фокусникът в "Най-дългата нощ" (1969), Риксата в "Привързаният балон" (1969), Джордано Бруно в италианската продукция Галилео Галилей" (1969), Езоп в "Езоп" (1971), "Нощните бдения на поп Вечерко" (1981), "Бон шанс, инспекторе!" (1984), "За къде пътувате?" (1990)... общо повече от 50 игрални филма.

През 1990 година по сценарий, режисьорът Иван Ничев засне "Бай Ганьо заминава за Европа" с Георги Калоянчев в ролята на прочутия българин. Оказа се, че това е един от най-гледаните филми през първата половина на 90-те.

Стоянка Мутафова:

"Неговият живот беше театърът. Той не признаваше веселби, заведения, а театърът, сцената, той живееше на сцената, но когато се разболя и остана без сцена, това страшно му се отрази на психиката".

БАБИНДЕН в Българския културен дом

(Будапеща, IX кв., ул. Вагохид №62)

На 20 януари 2013 г. (неделя)
от 15.00 часа ще се състои
традиционният български празник,
посветен на бабите-акушерки,
на майчинството, на живота.

...и тази година: представяне на обичая,
благославяне на новородените,
песни, танци, кулинарна изложба,
богата програма, изненади

BÁBANAP a Bolgár Művelődési Házban

(Budapest, IX ker., Vágóhíd u. 62)

2013. január 20-án (vasárnap)
15 órától a bábákat és szülésznőket,
az anyaságot és az életet ünnepeljük
a bolgár hagyomány szerint.

...mint minden évben: a hagyomány
bemutatása, az újszülöttek áldása,
dalok, táncok, kulináris kiállítás,
gazdag műsor, meglepetések

На 27 януари 2013 г. ще се проведе национален референдум с въпрос "Да се развива ли ядрена енергетика в Република България чрез изграждане на нова ядрена електроцентрала". С любезното знание и съгласие на унгарските власти, българските граждани на територията на Унгария са поканени да упражнят правото си на глас в сградата на българското посолство: 1062 Будапеща, бул. Андраши 115. Изборният ден ще започне в 06.00 часа и ще завърши в 19.00 часа.

Право на участие в националния референдум имат всички български граждани навършили 18 години към датата на провеждането на референдума.

Препоръчително е българските граждани да заявят желанието си за участие в референдума до 1 януари 2013 г., включително. Според решението на ЦИК всеки гласоподавател, желаещ да гласува, подава отделно заявление, което подписва саморъчно. То се подава лично от гласоподавателя до посолството на Република България или се изпраща по пощата с писмо. Другият начин е чрез сканирано изображение на саморъчно подписаното заявление, изпратено в електронна форма на e-mail адреса на българското посолство.

Българските граждани, които не са се регистрирали предварително, могат да направят това и в самия изборен ден. При явяването си за гласуване, гласоподавателите трябва да представят валиден документ за самоличност: паспорт, дипломатически паспорт, служебен паспорт, моряшки паспорт, лична карта или военна карта за самоличност.

Координати на посолството:

Адрес: 1062 Budapest, Andrássy út 115

Телефони: 0036 1 322 08 24, 0036 1 322 08 36, 0036 1 342 37 38

Мобилен телефон: 0036 20 534 45 59

Факс: 0036 1 322 52 15

e-mail: Embassy.Budapest@mfa.bg

bgembhu@t-online.hu

Издание на Българското републиканско
самоуправление
1062 Будапеща, ул. Байза 44.

Редакция:
Андреа Генат,
Моника Тютюнкова,
Светла Кьосева (главен редактор)

Отговорен издател:
Данчо Мусев

Издава се с подкрепата на Министерство на
държавната администрация и правосъдието,
Столичното българско самоуправление и на
Българските самоуправления в II, IV, V, VIII,
IX, XIII, XIV, XV, XVIII, XV, XX, XXI и XXIII
район на Будапеща и във Фелпс-ожолца, Печ,
Сегед, Халастелек, Дунахарасти, Дунаеси,
Кишкунлацхаза, Лорев, Мишколц, Дебрецен,
Сигетсентмиклош, Ерд и Естергом.

Bolgar Országos Önkormányzat
(1062 Budapest, Bajza u. 44.) kiadványa

Szerkesztőbizottság:
Kjoszeva Szvetla (főszerkesztő),
Genát Andrea,
Tyutyunkova Mónika

Felelős kiadó:
Muszev Dancso

Megjelenik a Közigazgatási és Igazságügyi
Minisztérium, a FBÖ és a II., IV., V., VIII.,
IX., XIII., XIV., XV., XVIII., XX., XXI. és XXIII.
kerületi, valamint a Felsőzsolcai, a Pécsi, a
Szegedi, a Halásztelki, a Dunaharaszti, a Du-
nakeszi, a Kiskunlacházi, a Lőrévi, a Miskolci, a
Debreceni, a Szigetszentmiklósi, az Érdi és az
Esztergomi Bolgár Kisebbségi Önkormányzat
támogatásával.
ISSN 14163098
MS Mester Stúdió, iGlobe Nyomda

Magyarországi Bolgárok Egyesülete

Дружество на българите в Унгария

1097 Bp., Vágóhíd u. 62. / tel.: 216-6560

Bolgar Országos Önkormányzat

Българско републиканско самоуправление

1093 Budapest, Bajza u. 44. / tel.: 216-4210

Fővárosi Bolgár Önkormányzat

Столичното българско самоуправление

1093 Budapest, Bajza u. 44. / tel.: 216-4211

Bolgar Nyelvoktató Nemzetiségi Iskola

Българско училище за роден език

1062 Budapest, Bajza u. 44. / tel.: 216-4210

Bolgar Kétnyelvű Nemzetiségi Óvoda

Българска двуезична малцинствена детска градина

1062 Budapest, Bajza u. 44. / tel.: 06 20 250-7339

Bolgar Kulturális, Dokumentációs és Info. Központ

Български културен, документационен и
информационен център

1062 Budapest, Bajza u. 44. / tel.: 216-4211

Szent Cirill és Szent Metód Bolgár Pravoszláv

Templom / Българска православна църква Св. св.

Кирил и Методий

1097 Budapest, Vágóhíd u. 15. / tel.: 06-30-496-4997

Bolgar Köztársaság Nagykövetsége

Посолство на Република България в Унгария

1062 Budapest, Andrássy út 115.

tel.: 322-0836, 322-0824

Bolgar Kulturális Intézet

Български културен институт

1061 Budapest, Andrássy út 14. / tel.: 269-4246

Carevec Étterem / Ресторант Цареви

1097 Budapest, Vágóhíd u. 62. / tel.: 06-20-417-8576

Hotel Rila / хотел Рила

1097 Budapest, Vágóhíd u. 62. / tel.: 216-1621

СВ. ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ

ЗОГРАФ

ДРИАНА ХРИСТОСЛАВОВА

ЯНУАРИ

п	в	с	ч	п	с	н
1	2	3	4	5	6	
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

ФЕВРУАРИ

п	в	с	ч	п	с	н
			1	2	3	
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28			

МАРТ

п	в	с	ч	п	с	н
			1	2	3	
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

АПРИЛ

п	в	с	ч	п	с	н
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

МАЙ

п	в	с	ч	п	с	н
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

ЮНИ

п	в	с	ч	п	с	н
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

... Най-после отдохна и рече: "Коней!
На житие ново аз турих венец..."

2013

"От днеска нататък българският род
история има и става народ!"

Ив. Вазов

ЮЛИ

п	в	с	ч	п	с	н
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

АВГУСТ

п	в	с	ч	п	с	н
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

СЕПТЕМВРИ

п	в	с	ч	п	с	н
30						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29

ОКТОМВРИ

п	в	с	ч	п	с	н
1	2	3	4	5	6	
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

НОЕМВРИ

п	в	с	ч	п	с	н
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

ДЕКЕМВРИ

п	в	с	ч	п	с	н
30	31					1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29